

Jørgen Elklit:

H. Bauerlund, Samfundsfaglig bibliografi, samfundsfagsnyt, 1977, 444 s. Kr. 60,00 (+ forsendelse). Fås ved bestilling til samfundsfagsnyt, v/H.C. Bauerlund, Esberns Allé 8A, 2860 Søborg

Målet med den foreliggende bibliografi er primært, at den skal kunne være et godt hjælpemiddel ved litteratursøgningen blandt lærere og elever i forbindelse med samfundsfagsundervisningen i gymnasiet og på HF, særlig i forbindelse med skolernes bogindkøb og som udgangspunkt ved specialeskrivningen.

Hertil kommer, at Bauerlund også har ønsket, at den skulle kunne være til nytte for såvel folkeskolelærere, studenter og lærere på universiteter og højere læreanstalter samt for bibliotekarere, boghandlere og forlagsfolk.

Det siger næsten sig selv, at det ikke er muligt at lave ét nyttigt bibliografisk hjælpemiddel for så forskelligartede behov, som de nævnte grupper repræsenterer, og man må da også med beklagelse konstatere, at det - i hvert fald i et vist omfang - ikke er lykkedes.

Bauerlund siger intetsteds, hvad det egentlig er for et univers af litteratur, han ønsker at opstille en bibliografi over, men så vidt man kan skimte, er det selvstændige udgivelser inden for det samfundsfaglige område på skandinaviske sprog og udkommet i Danmark, Norge eller Sverige i perioden 1967-77. Hertil er føjet enkelte ældre bøger, hvis disse skønnes væsentlige (for hvem?), enkelte temanumre af tidsskrifter, hvis disse skønnes meget væsentlige, og et uklart udvalg af stencilerede og duplikerede hæfter og papers, ikke ud fra et væsentlighedskriterium, men velsagtens på grundlag af, hvad Bauerlund mere eller mindre tilfældigt er faldet over - og det vil nok især sige den del, der har været optaget i bogfortegnelsessystemerne.

Brugerne af bibliografien vil altså især kunne have glæde af den, hvis de selv er i stand til at skaffe sig overblik over tidsskriftlitteraturen, som jo da er mindst lige så vigtig, og over den fremmedsprogede litteratur, som man i hvert fald på universitetsniveauet ikke kan se bort fra sådan uden videre. Imidlertid er det nok et spørgsmål, om det er særligt ønskværdigt med en - som det synes - nogenlunde fuldstændig bibliografi over selvstændige udgivelser. Det velberettigede hensyn til samfundsfagsundervisnin-

gen på det gymnasiale niveau og til folkeskolens orienteringsundervisning kunne nok have berettiget en selektiv bibliografi, som så til gengæld kunne have været gjort brugervenlig og nyttig på en helt anden måde, end tilfældet er nu. Og så kunne de andre områder have været overladt til sig selv, for det er alligevel dem, der vil kunne have mindst glæde af arbejdet, som det foreligger nu. Blandt andet er alle oplysninger om forlag og tilsvarende oplysninger om udgivelsessted og erhvervelsesmåde for alle de mange duplikerede rapporter og papers udeladt, og derfor kan man også fortsat komme til at stå med ikke ubetydelige vanskeligheder, når man skal fremskaffe en bestemt titel.

Hertil kommer, at en række af de inddragne områder er udmærket bibliograferet (danske betænkninger, jura, økonomi, EF, en række udviklingsområder, Danmarks Statistik osv.), i en del tilfælde endog med annoterede bibliografier, og det ville derfor have været langt mere værdifuldt, om gruppe I var blevet udbygget til en længe savnet redegørelse for systematisk litteratursøgning inden for dette område. Det ville så have været muligt at droppe en væsentlig del af de nuværende mange titler, som er fuldstændig uden interesse for gymnasiets og HF's samfundsfagsundervisning - for slet ikke at tale om faget orientering i folkeskolen.

Bauerlund har opstillet 34 forskellige undergrupper, der angiveligt skulle dække hele det samfundsfaglige spektrum, og som skulle muliggøre en entydig placering af de mange titler. Det siger sig selv, at det er en umulig opgave, og det er da heller ingen kunst at finde placeringer af titler, som man må stille sig undrende overfor - dette gælder blandt andet for hele politik-området. De naturlige hjælpemidler til at rette op på disse uundgåelige vanskeligheder ville dels have været et bedre rubriceringssystem, som skulle have været udbygget med et antal undergrupper, dels et system af henvisninger mellem de enkelte grupper. Med hensyn til opbygningen af et system af undergrupper ville det have været naturligt at tage udgangspunkt i ét eller flere af de foreliggende mere gennemarbejdede rubriceringssystemer som for eksempel International Bibliography of the Social Sciences, alle 4 dele, eller årsbibliografien i Scandinavian Political Studies, som i øvrigt begge savnes i gruppe I, der åbenbart godt kan rumme engelsksprogede titler;

herigennem ville det være blevet betydeligt lettere end nu at eftersøge arbejder inden for et mere afgrænset område, som er den ene måde, en bibliografi typisk bruges på.

Den anden er, at man bruger et forfatternavn som indgang. Denne fremgangsmåde lader sig dog ikke anvende her, da bibliografien ikke har et forfatterregister, og dette kombineret med hele rubriceringssystemet gør det overordentlig upraktisk at skulle søge på navne. I samme retning virker det, at forfatterangivelser i de efterhånden mange tilfælde, hvor mere end to skriver sammen, sammentrækkes til den førstnævntes navn og så et "m.fl.". Jeg er helt klar over, hvor stort et forfatterregister ville være blevet, men det ændrer ikke noget ved det forhold, at netop det er et centralt element i en brugerorienteret bibliografi, og netop derfor er det en fatal mangel.

Blandt bibliografiens fortjenester kan - ud over dens omfang - fremhæves, at den medtager en stor del af den såkaldte alternativlitteratur, som det ellers kan være vanskeligt at få hold på.